

Where, When, and How להדלקת נר חנוכה - שיעור 445**I. בנים ההולכים להוריהם בלילות חנוכה היכן ידליקו**

(א) **עייך שבת** (כ"ג) "אמר רב זירא מריש כי הוינא בי רב משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא בתר דנסיבי איתתא אמינא השתא ודאי לא צריכנא דקא מדליקי עלי בגו ביתאי." ועייך ספר חובת הדר (דף ק"י - כ"ז) שהביא מחלוקת הרא"ש ור"ן אם יכול האכסנאי לברך גם כן. לר"ן איכא חידוש של רב זירא שאכסנאי בכלל מתחייב וממילא צריך שיתוף דלא תימא דדין נר חנוכה כדין מזוזה דכל מי שאין לו בית פטור מן המזוזה. אבל אינו יכול להדליק בברכה כי אין זה ביתו וצריך דוקא ביתו וכן משמע מפני יהושע (שבת כ"ח:) כאילו היא חובת הבית וכן משמע ממחבר "צריך" לתת פרוטה להשתתף. אבל לשון הטור שסגי בפרוטה משמע שיכול אם ירצה להדליק. וזה אליבא הרא"ש שאיכא חידוש דרב זירא הוא דלא תימא שיהא בכלל אנשי ביתו אבל יש חיוב או להדליק או להשתתף לכן אפשר לומר לשיטת המחבר נר חנוכה רק מצות ביתו אפילו דלא דמי ממש כמזוזה. לכן יש מהדרין מן המהדרין דוקא לבני ביתו ושיתוף דוקא למי שאין לו בית. ולשיטת הטור ורמ"א אליבא דרא"ש יש מצות הבית וגם מצות גברא ואם אין לו בית ורק אכסנאי סגי בשיטוף שאין צריך להדליק ובזה קיים חיוב גברא.

(ב) **ועוד יש מחלוקת אם אכסנאי הסומך על שלחן בעל הבית** יש לו דין בני ביתו או רק אכסנאי. עייך בשו"ת הרשב"א (תקמ"ז) שדינו כאכסנאי. ולגן המלך ודעימיה יש דין בני ביתו ויכול להיות מהדרין מן המהדרין.

(ג) **ועוד אם צריך קביעות ימים רבים** להיות אחד מבני ביתו או אפילו בלילה אחד עייך פרי חדש (תרע"ז ד"ה נשלתי) ובה"ל (ד"ה נמקום)

(ד) **עייך באג"מ** (ה - דף קמ"ד) שעיקר חידוש דרב זירא הוא דלא תימא שיהא בכלל אנשי ביתו אבל יש חיוב או להדליק או להשתתף וזה כהטור והרמ"א אליבא דהרא"ש שיש מצות הבית וגם מצות גברא

(ה) **היה אורח בשבת** וחזור לביתו לאחר השבת איפה ידליק עייך באג"מ (י"ד ג - י"ד - ה) דמשמע דצריך להדליק בביתו במוצאי שבת ויש חולקין ואבאר

II. ההולך מביתו עם כל משפחתו אחר פלג המנחה ולא יחזור הלילה אפשר

דחל עליו כבר חובת הדלקה בביתו (חובת הדר דף ק"ד - מ"ט) ויש חולקים דאם מדליק בפנים ואין איש בבית ליכא פרסומי ניסא ודו"ק ואם הולך קודם הפלג ולא יחזור הלילה עייך במ"ב (תרע"ז - סק"ז) דדעת המהרי"ל ומהרי"ו דשיתוף בזמן הזה אינו מועיל שכל אחד מדליק לעצמו ואתו למחשדיה ולא פלוג ועוד יש מחלוקת אם אכסנאי הסומך על שלחן בעל הבית יש לו דין בני ביתו או רק אכסנאי ועייך בשו"ת הרשב"א (תקמ"ז) שדינו כאכסנאי ואינו יכול להדליק בברכה ולגן המלך ודעימיה יש דין בני ביתו ויכול להיות מהדרין מן המהדרין ולכן יותר טוב להדליק נרות ויוצא הברכות מאחר (מ"ב תרע"ז - סקט"ז) ועייך בשיעור 89 ומאג"מ (ה"ל) משמע דיכול לברך ג"כ

III. בחור יכול לילך ולהדליק אצל זקנתו אלמנה וכ"ש אמו אפילו שאינו נשאר שם

לאכול ולישן דכיון דכיבוד אם הוי מצות עשה דאורייתא בודאי עדיף שיקיים הדלקת נ"ח אף שאינו כ"כ לכתחלה (ספר מאי חנוכה דף ט) ולי נראה שידליק לעצמו קודם וידליק לזקנתו מטעם שליחות

IV. מי שנסע לחו"ל ואשתו בא"י יכולה להדליק גם עבורו אף שבמקומו אין זה זמן הדלקה

דנ"ח חיוב ביתו ומ"מ עדיף שידליק הוא במקומו בזמן הדלקה (שו"ת מנחת יצחק ז' - מ"ו)

V. איש מוציא אשתו בהדלקה דוקא אם הוא בכיתו ואם הוא בכית אחר והיא בכית אחרת אינו מוציאה

VI. דין שיתוף בזמנינו עיין במ"ב (תרע"ז - ז) ובבה"ל (ד"ס פתח) דדעת המהרי"ל ומהרי"ו דהשתא רובא דעלמא אין משתתפין מפני שהמנהג הוא שכל אחד מדליק לעצמו ואתו למיחשדיה ולא ניתן דברינו לשיעורין ולכן באכסנאי אינו מועיל שיתוף אבל המג"א מסיק שאין להחמיר כדבריהם ולכן טוב להדליק ויצא בברכת חברו אם אפשר

VII. מפלג המנחה או מאוחר בלילה עיין בספר חובת הדר (דף ק"ד) דאולי אפשר לחלק דבמקום שמדליקים בפנים עדיף שידליק כשיחזור ובמקום שמדליקים בחוץ עדיף שידליק מפלג המנחה ונראה דאפילו אם הולך כל בני ביתו באופן שאין לשוב לביתו בלילה שפטור מלהדליק בביתו מ"מ אם הולך אחר פלג המנחה אפשר דחל עליו כבר חובת הדלקה ואסור לו לפטור מכך וצ"ע וכן נראה לי עיקר

VIII. בתו באה הביתה אחר כיבוי הנרות יש מחלוקת אם יש חיוב לראות את הנרות עיין בשו"ע (תרע"ו - ג) דאין צריך אם מדליקין עליה בתוך ביתה (רשב"א סמ"ג ור"ן) ועיין (תרע"ז - ג) דצריך לראות (מרדכי) ולכן לדינא יותר טוב להדליק בלא ברכה

IX. פסקים מהאגרות משה עצמם

(א) האג"מ (ד - ק"ה - ז) מי שהוא יחידי בבית ואין אחר רואה נרו יכול לברך

(ב) דיכול לברך מאוחר שעיקר הפרסום הוא לבני ביתו (אג"מ ז - ס"ז ד"ס וכן צמולאי שנת צסופו)

(ג) עיקר זמן הדלקת נר חנוכה שיותר עדיף הוא עשרה מינוטין אחר תחלת השקיעה (אג"מ ז - ק"ה - ו)

(ד) האג"מ (י"ד ג - י"ד - ה) כתב למי שאינו בביתו וחושב לחזור בלילה לא יצא מביתו עד אחר שידליק או ימהר לכוא בעוד שאיכא אינשי ברחובות שיראו שהדליק

X. פסקי רב משה שהובא בספר מועדי ישרון

(א) מי שאוכל במקום אחד וישן במקום אחר צריך להדליק במקום שישן אם הוא יותר קבוע

(ב) מי שדר בישיבה כל השנה ואוכל בליל חנוכה בבית אביו יכול להדליק בבית אביו אף שרוב השנה הוא אינו שם

(ג) מי שהדליק בבית חבירו ואח"כ הולך לביתו צריך להדליק עוד פעם בברכה וצ"ע

XI. שליח להדלקת נר חנוכה כגון לחתן ולכלה ביום חופתן או לחולה ולנוסע באוירון

או למי שכאה לביתו בזמן מאוחר וכדומה עיין במ"ב (תרע"ה - סק"ט) דדוקא אם המשלח

עומד שם בשעה שמדליקין ולא בענין אחר וצ"ע"ג בפסק זה שהוא כנגד מעשה ברב זירא

(שנת כ"ג) ועיין באג"מ (ה - ק"ט) שהמ"ב מיירי רק לברכת שעשה נסים ושהחיינו וזה

לשיטת השו"ע (תרע"ז - ג) להמרדכי וסעייתו דהמצוה לראות את הנרות הוא מצוה

מיוחדת ומצות הדלקה הוא מצוה מיוחדת אבל לדעת הרשב"א והר"ן שהביא השו"ע

(תרע"ו - ג) דנר חנוכה מצות הבית ואין צריך המשלח להיות שם שאינו צריך לראות

הנרות דבהדלקת השליח יוצא המצוה בשלימותו ולמעשה אם המשלח במקום אחר

השליח מברך רק ברכת להדליק נר חנוכה ואם המשלח רואה נרות שם מברך שעשה

נסים ושהחיינו וכן הכריע האג"מ כהמרדכי (שו"ע תרע"ז - ג) ודלא כהרשב"א (תרע"ו -

ג) וזה כוונת המ"ב דהמשלח צריך להיות בשעת הברכה (והמשלח איש אחר ע"ש)